

Відгук

офіційного опонента на дисертаційну роботу Гребенюк Надії Василівни на тему: «Стратегічне управління банком в контексті трансформації банківської системи України», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

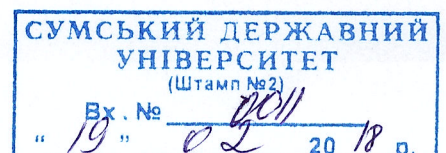
Актуальність теми дослідження

В умовах фінансово-економічної нестабільності в Україні, вітчизняні банки додатково відчують тиск зовнішніх та внутрішніх шоків: посилення регуляторних вимог до їх діяльності, збільшення кількості небанківських установ, які спеціалізуються на кредитуванні та проведенні розрахунків, інтенсивна трансформація технологій надання банківських послуг, зниження рівня довіри споживачів банківських послуг до ступеня їх надійності тощо. Виходячи з вищезазначеного, ефективність функціонування банку переважним чином буде залежати від готовності керівництва фінансової установи змінювати підходи до організації внутрішньобанківських бізнес-процеси та якнайшвидше підвищувати рівень їх технологічності.

Важливим науково-прикладним завданням залишається також адаптація персоналу банку до трансформаційних змін в банківській системі України. Крім того, недостатньо вирішеним є питання визначення стратегічної позиції банку на різних сегментах ринку банківських послуг та методичні засади стратегічного аналізу ринкового середовища, що зменшує конкурентоспроможність банківської системи України в цілому.

З огляду на необхідність активізації новітнього інструментарію стратегічного управління вітчизняних банків в контексті зміни умов їх господарювання тема дисертаційної роботи Гребенюк Н. В. є актуальною.

Зв'язок теми з державними та галузевими науковими програмами, пріоритетними напрямками розвитку науки. Дисертаційна робота здійснювалась згідно з пріоритетними напрямками наукових досліджень в рамках науково-дослідних робіт, над якими працюють колективи співробітників ДВНЗ Університет банківської справи та Сумського

державного університету, так до звіту за темою «Механізм забезпечення ефективності та конкурентоспроможності банківської системи та економіки» (№д/р 0117U004227) увійшли пропозиції відносно оцінювання ефективності діяльності банку щодо зміцнення його стратегічної позиції на РБП; за темою «Сучасні технології фінансово-банківської діяльності в Україні» (№д/р 0102U006965) – щодо обґрунтування впливу цифровізації банківництва на стратегічне управління банку; за темою «Реформування фінансової системи України в умовах євроінтеграційних процесів» (№д/р 0109U006782) – щодо напрямків стратегічного управління банку в умовах різних трансформаційних змін банківської системи України.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій.

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, опублікованими її автором науковими працями і авторефератом дає можливість відзначити, що наукові результати, висновки і рекомендації достатньо повно досліджені та обґрунтовані. Автором аналітично опрацьовано більше 220 літературних джерел по темі дисертації відносно фундаментальних положень теорії фінансів та банківської справи, економічної теорії оптимізації та стратегічного управління, використана офіційна статистична інформація, а також дані, отримані автором особисто.

Мета, об'єкт і предмет дослідження, чітко визначені і сформульовані Гребенюк Н.В., відповідають обраній темі дисертації. Мета наукового дослідження, яка полягає в удосконаленні науково-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо стратегічного управління банку в умовах трансформаційних змін у банківській системі України, досягнута. Тема дослідження розглянута та викладена всебічно і докладно; зміст сформульованих наукових завдань структурно-логічно узгоджений забезпечує досягнення поставленої мети.

Опоновану роботу позитивно характеризує системність підходу до вирішення поставлених завдань та логічна побудова. Висновки та

рекомендації ілюструються фактичним матеріалом, є достовірними, що підтверджується відповідними актами, довідками про впровадження.

Крім того, обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, підтверджується публікацією основних результатів дослідження у закордонних виданнях, фахових виданнях та статті у журналі, який входить до міжнародної наукометричної бази Web of Science. Паралельно з цим, результати дослідження оприлюднені на науково-практичних конференціях з широкою географією проведення, які відбулися в 2006-2017 роках в містах Чернівці, Київ, Дніпро, Донецьк, Черкаси, Одеса, Хмельницький, Львів, Монреаль, Будапешт.

При підготовці дисертаційної роботи автор орієнтувався на сучасну методологію і технологію наукових досліджень, що підтверджується застосуванням широкого спектру методів аналізу і обробки інформації, зокрема: методів аналізу, синтезу, групування, економіко-математичного моделювання, а також кореляційно-регресійного, порівняльного, їх узгодженням з експериментальними даними.

Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях.

Вивчення матеріалів дослідження та автореферату дисертанта свідчать про відповідність змісту автореферату основним положенням дисертаційної роботи. Дослідження має концептуальний та прикладний аспекти, що є характерним для наукової роботи. В авторефераті в повній мірі розкрито всі основні наукові результати, які отримано в процесі дослідження, ступінь новизни розробок, висновки та рекомендації роботи. Дисертація та автореферат відповідають вимогам МОН України, що пред'являються до кандидатських дисертацій за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Кількість, обсяг і якість друкованих праць відповідають вимогам МОН України. Результати дисертації відображено у 22 наукових працях загальним

обсягом 7,03 друк. арк., з яких особисто автору належить 6,83 друк. арк., у тому числі: 7 статей у наукових фахових виданнях України у т. ч. 1 стаття у журналі, що індексується у наукометричній базі Web of Science, 3 статті в інших наукових виданнях та 12 публікацій у збірниках тез доповідей конференцій. У публікаціях, виконаних у співавторстві, особистий внесок дисертанта відображено повною мірою.

У цілому дисертаційна робота відзначається логічністю побудови, завершеністю, обґрунтованістю наукових положень та висновків, сучасним науковим стилем подачі матеріалу. Дисертація містить достатню кількість таблиць, схем, рисунків, графіків, які подаються безпосередньо в основній частині дисертації і виносяться в додатки.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

У дисертаційній роботі сформульовано та обґрунтовано сукупність положень, які характеризуються суттєвою науковою новизною і свідчать про особистий внесок її автора в розвиток економічної науки, який полягає в розвитку відомих та розробці і обґрунтуванні нових теоретичних і методичних положень стратегічного управління банку в контексті трансформації банківської системи України. Новизна наукових результатів полягає в тому, що:

вперше:

– запропоновано науково-методичний підхід до визначення стратегічної позиції банку на різних сегментах ринку банківських послуг шляхом розрахунку трьохкомпонентного показника, який враховує силу ринкового тиску на ринку чи його сегменті, а також розрив між досліджуваним банком та лідером сегменту за обсягом надання відповідних фінансових послуг (підрозділ 2.2, стор. 105-129);

удосконалено:

– методичні засади стратегічного аналізу ринкового середовища шляхом діагностики кожного сегменту ринку банківських послуг за такими

параметрами як: привабливість даного сегменту для учасників, концентрація на досліджуваному сегменті, ємність даного сегменту ринку (підрозділ 2.1, стор. 87-101);

– методичний підхід до оцінювання рівня ефективності управління стратегічною позицією банку з використанням методів фронтірного аналізу шляхом порівняння результатів діяльності банку в кожному році з витратами на досягнення цих результатів. Даний підхід дозволяє визначити рівень невикористаного потенціалу по кожному параметру порівняно з банками-лідерами відповідної групи, а також побудувати карти управління стратегічними позиціями на ринку з визначенням пріоритетних векторів спрямування зусиль щодо їх зміцнення (підрозділ 2.3, стор. 131-146);

– науково-методичні положення до обґрунтування впливу цифровізації банківництва на стратегічне управління банком, застосувавши інструментарій причинного моделювання. Даний підхід дозволяє оцінити ступінь та напрям впливу технологічних інновацій та трансформації інфраструктури надання банком послуг на ефективність управління банківською установою (підрозділ 3.1 та 3.2, стор. 150-175);

набули подальшого розвитку:

– розуміння сутності поняття «стратегічне управління банком» як таргетованої у часі, за виконавцями та ресурсами діяльності, спрямованої на досягнення якісних та кількісних цільових орієнтирів розвитку банку, зміцнення його стратегічної позиції на пріоритетних сегментах ринку банківських послуг у відповідь на виклики зовнішнього та внутрішнього середовища з урахуванням ресурсного та функціонального потенціалу банку; (підрозділ 1.1, стор. 28-29);

– теоретико-методичні підходи до визначення готовності банківських працівників до трансформаційних процесів у вітчизняній банківській системі шляхом визначення показника координації, в основі розрахунку якого дані щодо гендерно-вікової структури, рівня кваліфікації, мотивації, продуктивності та корпоративної прихильності персоналу банку (підрозділ 3.3, стор. 176-193).

Практичне значення результатів дисертаційної роботи.

Наукова значущість отриманих результатів обумовлена можливістю широкого застосування розроблених в дисертації методичних підходів як у проведенні подальших досліджень, так і у практичній діяльності. У своєму інтегральному вигляді результати дисертаційної роботи спрямовані на вирішення важливої практичної проблеми – розвитку відомих та розробці і обґрунтуванні нових теоретичних і методичних положень щодо досягнення високого рівня фінансової стійкості страхової компанії за рахунок активізації інструментарію механізму перестраховування.

Теоретичні положення і науково-методичні підходи були впроваджені в практику, про що свідчать відповідні акти та довідки: довідка від 12.06.2017 р. № 43/187, щодо оцінювання ефективності управління стратегічною позицією банку на ринку банківських послуг, надана Представництвом НБУ в Чернівецькій області; довідка від 11.04.2017 р. № 132, щодо побудови рейтингів стратегічних позицій банків, надана Філією-Чернівецького обласного управління АТ «Ощадбанк»; довідка від 29.11.2017 р. № 07-23991/17, щодо впливу технологічних інновацій на стратегічне позиціонування банків на ринку банківських послуг, надана Фондом гарантування вкладів фізичних осіб; довідка від 24.11.2017 р. № 5538, щодо впливу технологічних інновацій на маркетингову діяльність банку, надана ПАТ «Комерційний банк «Глобус»».

Результати наукових розробок автора використовуються у навчальному процесі ДВНЗ Університет банківської справи при викладанні дисциплін: «Банківські операції I та Банківські операції II», «Банківський менеджмент», «Маркетинг у банку» (акт від 04.09.2017).

Дискусійні положення та недоліки дисертаційного дослідження.

У цілому позитивно оцінюючи наукове та практичне значення одержаних Гребенюк Н. В. результатів дослідження, слід зазначити деякі дискусійні положення, недоліки та зауваження, що мають місце в дисертаційній роботі.

1. При дослідженні концептуальних засад стратегічного управління банку в умовах трансформаційних процесів в банківській системі України, дисертант визначає перелік ключових таргетів (стор. 78). Оскільки, таргет за змістовим наповненням передбачає вибір точного числового значення або діапазону, в межах якого допускаються його коливання, тому більш доцільнішим є встановлення конкретних числових значення цільового показника залежно від виду політики управління банком.

2. При розгляді стратегічного управління банку у межах ситуаційного підходу автор окремо виділяє «маркетингову» та «брендову» політики (стор. 69-73). На нашу думку, заходи, пов'язані з покращенням іміджу та бренду банку є складовими елементами маркетингової політики.

3. На стор. 107 дисертації (формула 2.6) автором пропонується підхід до кількісного оцінювання стратегічної позиції банку на досліджуваному сегменті ринку банківських послуг шляхом розрахунку середньої геометричної трьох складових: сили ринкового тиску на досліджуваному сегменті ринку банківських послуг, сили ринкового тиску на ринку в цілому та розриву між досліджуваним банком та лідером сегменту ринку банківських послуг за обсягом надання відповідних послуг. Зазначені складові здійснюють різний вплив на формування узагальнюючого показника, що пояснюється як різними підходами до їх обчислення, так і змістовним навантаженням. Тим не менше, дисертант надає зазначеним трьом складовим кількісного оцінювання стратегічної позиції банку на досліджуваному сегменті ринку банківських послуг однакову пріоритетність, що на нашу думку є неприпустимим і впливає на отримання некоректних результатів. Крім того, у рамках реалізації даної методики (стор. 105-129), дисертантом, по-перше, не зазначено межі коливання даного показника, та, по-друге, не наведена якісна інтерпретація рівня стратегічної позиції банку (наприклад, низька, середня, висока).

4. Автором досліджено вплив технологічних інновацій та трансформації інфраструктури надання банком послуг на ефективність

управління його стратегічною позицією на ринку банківських послуг (підрозділ 3.2, стор. 159-175) шляхом використання інструментарію причинного моделювання. Проте залишилося незрозумілим чи здійснював дисертант перевірку отриманих результатів на адекватність.

5. В роботі використано досить складний математичний інструментарій, що ускладнює практичну реалізацію запропонованих підходів, адже вимагає наявності у відповідальних працівників банку додаткових знань та навичок.

Загальна оцінка дисертації та її відповідність встановленим вимогам МОН України. Дисертаційна робота Гребенюк Н. В. представляє собою цілісну, завершену, самостійно виконану, кваліфіковану наукову працю, в якій на основі проведених автором досліджень отримані нові науково-обґрунтовані результати щодо розвитку науково-методичних підходів та практичних рекомендацій з удосконалення стратегічного управління банком в умовах трансформаційних змін в банківській системі України.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті та поставленим завданням, які повністю вирішені у процесі дослідження. Основні положення роботи, які виносяться на захист, мають елементи наукової новизни. Автореферат є автентичним за змістом і відображає основні положення дисертації. Наукові положення, що виносяться на захист, повністю відображені у публікаціях здобувача, які відповідають вимогам МОН України. Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами спостережень. Напрямок дисертаційного дослідження відповідає профілю спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси та кредит.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація Гребенюк Н. В. на тему «Стратегічне управління банком в контексті трансформації банківської системи України» за змістом і оформленням відповідає вимогам п.п. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових

ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року (зі змінами), що висуваються до кандидатських дисертацій, а її автор – Гребенюк Надія Василівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук,
Сумська філія ПАТ КБ Приватбанк,
директор

І. Б. Чернявський